

Styre

Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Arkivreferanse

2025/2417

Styresak

39/25

Dokumentdato

30.05.2025

Møtedato

10.06.2025

Ph.d.-utdanningsmelding 2024 - Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bakgrunn

Det samfunnsvitenskapelige fakultet mottok bestilling på den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen fra FIA 25.11.2024. Fakultetet ba alle instituttene om å levere sine meldinger, og på bakgrunn av disse samt kvantitative data på fakultetsnivå ble årets ph.d.-melding for Det samfunnsvitenskapelige fakultet utarbeidet.

Ph.d.-utdanningsmeldingen for Det samfunnsvitenskapelige fakultet gir en overordnet oversikt og vurdering av forskerutdanningen som tilbys og gjennomføres ved fakultetet. Meldingen inneholder nøkkeltall for ph.d.-programmet ved fakultetet. Et viktig element i kvalitetsarbeidet med ph.d.-programmet ved fakultetet er den pågående ph.d.-programevalueringen. Evalueringskomiteen skal levere sin rapport i juni 2025. Rapporten vil bli lagt frem for fakultetsstyret høsten 2025.

Ph.d.-utdanningsmeldingen var lagt frem for Programstyret for ph.d.-programmet og vedtatt i møte 29.04.2025. Meldingen ble levert til FIA innen fristen 30.05.2025, med justeringer ettersendt 23.05.2025.

Vedlagt er Ph.d.-utdanningsmelding 2024 for Det samfunnsvitenskapelige fakultet, instituttenes ph.d.-utdanningsmeldinger og bestilling fra FIA til fakultetene.

Forslag til vedtak

Styret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet tar Ph.d.-utdanningsmelding 2024 til orientering.

Siri Gloppen
dekan

Kirstine Kolsrud
fakultetsdirektør

30.05.2025/Elina Troschenko

Fotograf Thor Brødreskift

Ph.d.-utdanningsmelding 2024

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

INNLEDNING

Det samfunnsvitenskapelige fakultets forskerutdanning kvalifiserer kandidater til forskningsvirksomhet og annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt og analytisk tenkning. Fakultetets ph.d.-program omfatter fagmiljøer innen sosiologi, statsvitenskap, samfunnsøkonomi, informasjonsvitenskap, medievitenskap, sosialantropologi, systemdynamikk og geografi.

OPPFØLGING AV FOREGÅENDE ÅRS PH.D.-UTDANNINGSMELDING OG EVENTUELLE TILTAK SOM HAR BLITT GJENNOMFØRT.

STYRKING AV GJENNOMFØRINGSGRADEN

Gjennomføringstall seks år etter opptak viser at 66% av kandidater tatt opp i ph.d.-programmet ved fakultetet i perioden 2012-2018 har fullført utdanningsløpet. Selv om statistikken er svakt stigende, ønsker SV-fakultetet å øke gjennomstrømningsstatistikken betydelig. Tabellen "Gjennomføring seks år etter opptak" viser instituttvis andelen og antall kandidater tatt opp i perioden 2012-2018 som har disputert innen seks år. Det er store ulikheter internt på fakultetet når det gjelder gjennomføringstall, fra Institutt for økonomi, der 95% av kandidatene har disputert innen seks år, til Institutt for sosialantropologi og Sosiologisk institutt, med henholdsvis 46% og 36% disputerte kandidater i perioden. Prosentene i parentes viser forbedring eller forverring fra året før.

Fakultetet ser en svak positiv utvikling av økende gjennomføringsgrad ved de fleste instituttene. Der ph.d.-kandidatgruppen er liten, gjør utfordringer hos noen kandidater store statistiske utslag på gjennomføringsstatistikken, men fakultetet jobber målrettet med å øke gjennomstrømningsgraden. Instituttene melder at det er krevende å følge opp kandidater som går over finansieringsperioden på grunn av andre forpliktelser og tidskonflikter disse kandidatene får. I tillegg er det også utfordringer knyttet til oppfølging av kandidater med eksternt arbeidssted, da de ofte har svakere tilknytning til fagmiljøene ved UiB.

Tabell 1, Gjennomføring 6 år etter opptak, instituttfordelt. Kilde: Tableau og Felles studentsystem

Andel og antall som oppfyller 6-års målet for kull 2012 til 2018, rapporteringsår 2018-2024

<i>Institutt</i>	<i>Andel (endring)</i>	<i>Antall kandidater</i>
Institutt for økonomi	95 % (0%)	18 (19)
Institutt for sammenliknende politikk	79% (+7%)	15 (19)
Institutt for informasjon- og medievitenskap	71 % (+5%)	22 (31)
Institutt for geografi	65 % (0%)	26 (40)
Institutt for politikk og forvaltning	63 % (+13%)	12 (19)
Institutt for sosialantropologi	46 % (-10%)	11 (24)
Sosiologisk institutt	36 % (-11%)	5 (14)
<i>Snitt for fakultetet</i>	<i>66 % (+1%)</i>	<i>109 (166)</i>

I ph.d.-utdanningsmeldingene for 2024 trekker instituttene fram flere gode tiltak som er igangsatt for å bedre gjennomføring:

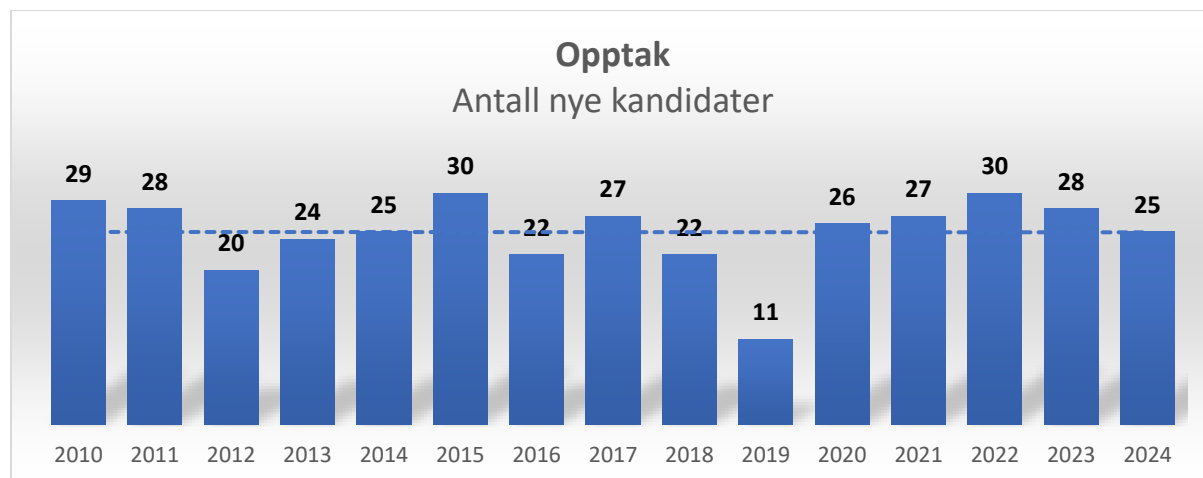
1. En stor variasjon av samlinger for ph.d.-kandidater - doktorgradsforum, «shut up and write»-sesjoner, tematiske ph.d.-seminarer, skriveseminarer.
2. Arbeid med integrering av kandidater i instituttets og universitetets fagmiljøer gjennom sterkere tilknytning i forskningsgrupper og ph.d.-miljøet.
3. Intensivert oppfølging av forsinkede kandidater gjennom individuelle oppfølgingsplaner.
4. Revisjon og oppdatering av de forskjellige ph.d.-samlingene på instituttnivå.
5. Sluttseminar som en sikkerhetsinstans for at kandidatene leverer avhandlinger som godkjennes.
6. Igangsetting av tiltak tidlig i løpet for å sørge for en god gjennomstrømning.
7. Samarbeid på tvers av institutter rundt forskjellige ph.d.-tematikker, som for eksempel «kappe-seminar».

I tillegg til instituttvisе tiltak, jobber fakultetet med å restrukturere og oppgradere karriereveiledningsprogrammet for yngre forskere ved fakultetet. Planlagte elementer i programmet er mestring av prosjektledelse, håndtering av tidsressurser, strukturering av arbeidet og akademisk skriving. Disse er også viktige komponenter i ph.d.-arbeidet. Gjennom utvikling og styrking av ferdigheter som er nyttige i karriereutviklingen, ønsker man også å styrke ferdigheter som kan bidra til kandidatens vellykkede gjennomføring av ph.d.-løpet.

OPPTAK, DISPUTASER, UNDERKJENNINGER, MINDRE OMARBEIDING OG FRAFALL

I 2024 tok fakultetet opp 25 nye ph.d.-kandidater. Dette er på linje med de siste årene.

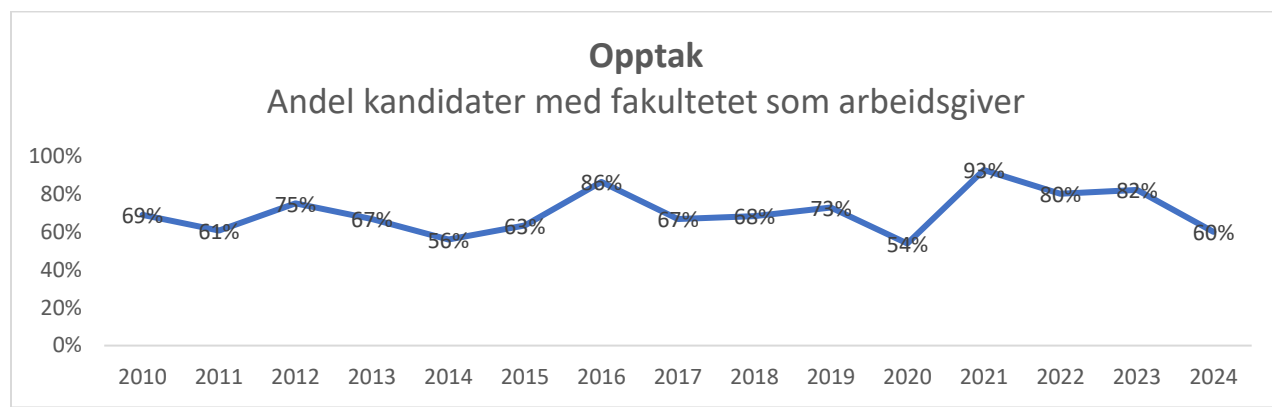
Figur 1, Opptak av nye ph.d.-kandidater, 2010 til 2024, Kilde: Felles studentsystem

I 2020 var opptaket av eksterne kandidater svært viktig for et godt opptakstill. Andelen kandidater med ekstern arbeidsgiver nådde da en topp på 46 %. Også i 2024 var andel eksterne kandidater høy med 40%. I 2021, 2022, 2023 og 2024 utgjør opptaket av interne kandidater hhv. 93, 80, 82 og 60 % av det totale opptaket. I 2024 ble mange eksterne kandidater tilknyttet N-POC programmet tatt opp.

Figuren under viser andelen interne kandidater siden 2010. Trendlinjen viser at siden 2021 har man hatt en kraftig reduksjon i andelen interne kandidater.

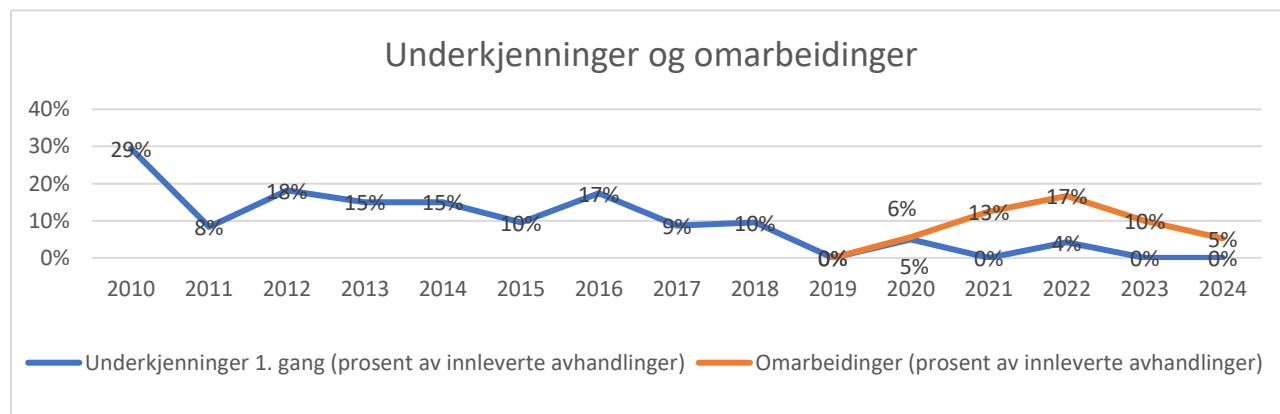
Figur 2, Opptak, andel kandidater ansatt på fakultetet, 2010 til 2024.

Fakultetet hadde 19 disputaser i 2024. Til sammenligning ble 22 disputaser gjennomført i både 2022 og 2023.

Nytt siden 2019 er ordningen med mindre omarbeidinger. I 2024 fikk en kandidat vedtak om mindre omarbeiding. Totalt 11 kandidater har fått vedtak om mindre omarbeiding i løpet av femårsperioden. Med få enkeltunntak leverer alle inn avhandlingen på nytt og får godkjent 2. innlevering. Fakultetet er godt fornøyd med at andelen underkjenninger ser ut til å ha stabilisert seg på et lavt nivå. Det ser ut til at tiltak som oppstartsamtale, årlig oppfølgingssamtale for alle kandidater, midtveisevaluering, to veiledere og tilbud om sluttevaluering har hatt en positiv effekt. I 2024 ble 3 av kandidatene skrevet ut av programmet.

Figur 3, Underkjenninger og omarbeidinger, 2010 til 2024. Kilde: Felles studentsystem

KANDIDATENES BIDRAG TIL FORSKNINGEN VED FAKULTETET

Ved ansettelse og opptak av nye ph.d.-kandidater arbeider fakultetet for både å styrke eksisterende forskningsfelt og styre ressurser mot nye forskningsområder. Fakultetet mener det er viktig med åpne stipendiatstillinger som fremmer faglig nyskaping og fornyelse gjennom fritt genererte forskningsideer. Flere ph.d.-kandidater utfører forskning som går ut over allerede etablerte tematikker, og med det utvider forskningshorisonten ved fakultetet. Den stramme økonomiske situasjonen fakultetet nå er i kan imidlertid skape utfordringer når det gjelder tildeling av nye stipendiatstillinger over grunnbevilgningen de neste årene.

Ph.d.-kandidatene ved ekstern finansierte prosjekter bidrar med spesial kompetanse innen tematikker som forskningsgrupper og forskningsprosjekter jobber med. Fakultetet vurderer at stipendiatstillinger knyttet til eksterntfinansierte prosjekter vil bli stadig viktigere i årene framover og legger et betydelig arbeid ned i å fremme BOA-aktivitet som kan gi nye stillinger. Fakultetet har også påbegynt arbeidet med å kartlegge verktøyene som kan hjelpe å rekruttere nye ph.d.-kandidater i et stadig mer utfordrende finansieringslandskap.

Ph.d.-kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet er flerfoldig. Kandidatene gjør et vesentlig bidrag hva angår faglig publisering i godt renommerte tidsskrifter på internasjonalt nivå og bidrar i likhet med staben for øvrig til presentasjon av forskning internt og eksternt. Ph.d.-kandidater er også viktige pådrivere for andre aktiviteter ved fakultetet som akademiske seminarer, podkaster og andre faglige aktiviteter. Kandidater er også et viktig bidrag og element til å utvide, utvikle og styrke fagmiljøets internasjonale faglige nettverk.

FAKULTETENES SYSTEMATISKE KVALITETSARBEID

1. Oppfølgingen av fremdriftsrapporter

De årlige fremdriftsrapportene gjennomgås på både institutt- og fakultetsnivå. Det er instituttene som har hovedansvaret for gjennomgang og oppfølging av rapportene. Instituttene bruker fremdriftsrapportene til å få oversikt over status for egne kandidater og følger opp enkeltkandidater og veiledere der det er behov for dette. De rapporterer at fremdriftsrapportene er et nyttig verktøy.

På fakultetsnivå følges kandidater opp med hensyn til behov for utvidet studierett eller eventuelt utskrivning. Denne oppfølgingen gjøres i samråd med instituttene. I tillegg har fakultetet innført jevnlig dialogmøter med ph.d.-koordinatorer på instituttene, der man også diskuterer med instituttene oppfølgingsarbeid etter fremdriftsrapportering.

2. Midtveisevaluering

Fakultetet har et etablert system for gjennomføringen av midtveisevalueringen, som normalt sett avholdes midt i ph.d.-løpet, og senest ett år før utløpet av avtaleperioden. Erfaringene med midtveisevalueringen som fast prosedyre er gode. Midtveisevalueringen lykkes i å være både en arena for å avdekke eventuelle problemer med progresjonen og for å sikre kvalitet i ph.d.-prosjektene. Rutiner for midtveisevaluering varierer fra institutt til institutt, der noen har utarbeidet mal for gjennomføring av

midtveiseevaluering og krever innsending av forskjellige materialer, til en mer diskusjonsrettet samtale rundt status på ph.d.-arbeidet. Denne fleksibiliteten tillater at instituttene kan tilpasse opplegget til sin kandidatgruppe og ut fra ressurser som de har tilgjengelig.

3. Gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingssamtaler med ph.d.-kandidatene ut over ordinær veiledning

Årlige medarbeidersamtaler med stipendiatene er en etablert praksis. Fast praksis med årlige samtaler med ph.d.-kandidater ansatt ved andre institusjoner er nedfelt i vår programbeskrivelse, men fortsatt ikke etablert ved alle instituttene. Fakultetet planlegger å følge opp dette punktet i løpet av 2025, gitt hvordan eksterne ph.d.-kandidater blir en større andel av ph.d.-kandidater ved fakultetet.

4. Opplæringsdelen:

Opplæringsdelen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet har en fleksibel struktur med mye valgfrihet. Kun ett emne er obligatorisk for alle kandidater (vitenskapsteori og etikk, 10 studiepoeng). Øvrige emner kan velges så lenge de kan inngå og oppfylle kravene til følgende struktur, og samlet sett utgjøre minst 30 studiepoeng. Dette anses som svært positivt da kandidatenes ph.d.-prosjekter er svært spesialiserte og opplæringsdelen kan skreddersys individuelt. Kandidatene oppfordres til å finne metode- og teorikurs som er direkte relevante for tematikken i dere avhandlingen. Kandidatene kan ta eksterne ph.d.-kurs ved andre norske eller utenlandske institusjoner som tilbyr kurs som instituttet kan godkjenne. Fakultetet opplever dette som en styrke fordi det å ta kurs utenfor UiB også kan brukes til å bygge nettverk, få internasjonale kontakter og nye idéer. Samtidig ønsker vi å ha et godt tilbud av ph.d.-kurs som kan tilbys både egne og eksterne studenter.

Flere av instituttene som har hatt ph.d.-emner tidligere peker på økende press på undervisningsressurser og mangel på finansiering som grunner til at man ikke har klart å gjennomføre flere ph.d.-kurs lokalt ved fakultetet. Det er ofte eksternt finansierte prosjekter som gjør det mulig å finansiere ph.d.-kurs. Vi har i dag en rekke spesialiserte teori- og metodekurs som er tilknyttet eksternfinansierte prosjekter. Flere institutter melder om et ønske eller om et pågående arbeid med å kartlegge muligheter for å utvikle og avholde nye ph.d.-kurs.

Den pågående evalueringen av ph.d.-programmet ved fakultetet omfatter også opplæringsdelen av programmet. Fakultetet vil se nærmere på muligheter for videreutvikling av opplæringsdelen når evalueringsrapporten foreligger.

5. Programevaluering

Evalueringen av ph.d.-programmet ved fakultetet er pågående. En intern evalueringskomité gjennomførte sitt arbeid i 2024 og vurderte det slik at programmet oppfyller forutsetningene i Studiekvalitetsforskriften og Studietilsynsforskriften. De også utarbeidet en egen intern rapport og et mandat til den eksterne evalueringskomitéen. Den eksterne komiteen har påbegynt sitt arbeid og vil levere en endelig rapport juni 2025. Høsten 2025 vil fakultetet utarbeide en plan for hvordan komitéens rapport vil følges opp.

UNIVERSITETET I BERGEN

Institutt for informasjons- og
medievitenskap

Elina Troschenko

Dato
01.04.2025

Referanse
2025/2417

Ph.D-utdanningsmelding 2024 - Infomedia

Gjennomføring, jfr 6-års målet og finansiering

- Kommenter situasjonen og endringen fra fjoråret og beskriv hvordan instituttet jobber for god gjennomføring

I 2024 avvirket Infomedia 7 disputaser. Dette er like mange som i 2023. Instituttet hadde ved utgangen av 2024 2 ph.d.-kandidater som startet før 2019, hvorav 1 allerede har levert avhandlingen. Infomedia hadde ved utgangen av 2024 38 aktive ph.d.-kandidater, inkludert tre nye rekrutteringer i 2024. e

Vi anser dette som en god indikator på at instituttets arbeid mtp gjennomføring er godt.

Institutt for informasjons- og medievitenskap følger ph.d-kandidatene tett og har regelmessig oppfølging på forskjellige arenaer. Basert på oversikter og fremdriftsrapporter følges kandidater på overtid opp av veileder eller forskningsleder med tanke på videre framdrift.

I 2024 arrangerte vi to doktorgradsforum der vi inviterte alle kandidatene, også dem som ikke har base i Bergen. Et resultat ble at doktorgradstudentene nå arrangerer «Shut up and write»-sesjoner selv. Vi besvarte også noen spørsmål om pliktarbeid og administrasjon i plenum. Vi vil arrangere formatet igjen i 2025.

- Hvilke tiltak ønsker instituttet å iverksette for å forbedre gjennomføringen? (Hvis resultatet er lavere enn ønskelig)

Instituttet ønsker å opprettholde dagens løsning.

Postadresse
Universitetet i Bergen
Institutt for informasjons- og
medievitenskap
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:
post@uib.no

Organisasjonsnummer
874 789 542

Saksbehandler
Knut Risnes
Telefon:
Mobil:
E-post: Knut.Risnes@uib.no

- Vil instituttet vurdere ekstra tiltak mot aktive kandidater som startet i 2019 for å sikre at flest mulig gjennomfører i løpet av 2025?

Det er ingen gjenværende kandidater som startet i 2019 på instituttet.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved instituttet

- Beskriv graden av nyskapende forskning kandidatene bidrar med

Det er en forestilling om at helt åpne utlysninger gir større rom for nyskapende forskning enn mer lukkede, tematisk avgrensede. Vårt svar er relativt åpne utlysninger innenfor forskningsgruppens områder. Som hovedregel lyser en PhD ut innenfor en forskningsgruppes fagområde, men av og til også innenfor område til flere grupper. Det er en avveining mellom helt frie prosjekter og faglig-sosial integrasjon i forskergruppens faglige fellesskap.

- Hvordan utfyller kandidatene allerede eksisterende forskningsfelt?

Kandidatene utfyller eksisterende forskning ved at deres PhD-arbeid inngår som delprosjekt i større prosjekt. Kandidatene bidrar også i fellespublikasjoner og som veileder for masterstudenter.

Systematisk kvalitetsarbeid

- Hvordan følger instituttet opp fremdriftsrapportene?

Fremdriftsrapportene gjennomgås av instituttledelse, forskningsledere på instituttet og forskningskoordinator når de er tilgjengelig. Kandidater som av ulik grunn trenger oppfølging, følges opp av forskningsledere og/eller forskningskoordinator – avhengig av hva som ansees som mest hensiktsmessig.

- Midtveisevaluering – hvordan fungerer denne ved instituttet?

Midtveisevalueringen gjennomføres rutinemessig i form av en presentasjon fra kandidaten foran en komité (som oftest bestående av veiledere og ytterligere en fagperson), og evalueringen oppsummeres med et notat. I forkant av midtveisevalueringen levere kandidaten en skriftlig rapport. Rapporten redegjør for status i arbeidet med avhandlingen og status for opplæringsdelen.

- Hvilke erfaringer har instituttet med gjennomføring av medarbeidersamtaler (egne ansatte) og årlige oppfølgingssamtaler med eksterne ph.d.-kandidater?

Kandidatene inviteres årlig til medarbeidersamtale. Kandidater i oppstarts- og avslutningsfasen oppfordres spesielt til å takke ja. 6 kandidater hadde medarbeidersamtale i 2024. Mange er usikre på hva medarbeidersamtaler innebærer.

- Opplæringsdelen – hvordan fungerer denne ved instituttet?

Emneporteføljen til den enkelte kandidat settes i stor grad i dialog med de aktuelle veilederne.

- Emneevalueringer – har instituttet gjennomført et ph.d.-kurs i 2024? Er det erfaringer med gjennomføringen instituttet vil melde inn?

INFO900 ble gjennomført høsten 2024.

På generell basis er det vanskelig å gjennomføre phd-kurs når det er ikke knyttet til et prosjekt som kan finansiere dette. Tidsbruk er like mye et problem som mye som finansiering.

Områder som bør styrkes innenfor ph.d.-feltet?

- Har instituttet innspill til områder innen ph.d.-feltet som bør styrkes, eller behov for nye satsingsområder?

Det er en generell mangel på phd-kurs. Studentene kan ha nytte av «outreach» opplæring og styrking av kommunikasjonsferdigheter.

Utenlandske kandidater rapporterer sjelden sykefravær, og vi er usikker på om alle vet hvordan systemet fungerer.

Med vennlig hilsen

Marija Slavkovik
Instituttleder

Knut Risnes
seniorrådgiver

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Dato
31.03.2025

Referanse
2025/2417

Instituttens Ph.d.-utdanningsmelding 2024 - Institutt for politikk og forvaltning

Introduksjon

Antallet ph.d.-kandidater holdt seg stabilt i løpet av året 2024. I tillegg til de seks nye kandidatene som startet i 2023, ble tre nye kandidater tatt opp i 2024. Totalt er nå 24 kandidater ved instituttet tilknyttet ph.d.-programmet. En kandidat forlot programmet på forsommeren 2024. To kandidater disputerte i 2024 en i april og en i oktober. Det ble gjennomført fem midtveisevalueringer i 2024, og en sluttlesning helt i begynnelsen av 2025. Tre kandidater er forsinket 6 år eller mer, og én kandidat har vært langtidssykemeldt siden våren 2024. Basert på fremdriften og gjennomførte sluttlesninger forventes 2-3 disputaser i løpet av 2025. Så langt er én midtveisevaluering i 2025, og ytterligere to er planlagt i april og juni.

Gjennomføring og oppfølging av ph.d.-kandidatene

En av hovedprioriteringene for både fakultetet og instituttet er å sikre at ph.d.-kandidater fullfører avhandlingen og disputerer innen seks år etter opptak. Tall fra fakultetet viser at i perioden 2012-2018 (rapporteringsår 2028-2024) disputerte 63 % av instituttets kandidater «på tid». Dette er en forbedring sammenlignet med forrige periode, og instituttet har som mål å øke denne andelen ytterligere. Det er særlig positivt at alle kandidatene som startet i 2019 forsvarte oppgaven sin «på tid». I tillegg disputerte en av de forsinkede kandidatene i 2024, noe som kan tyde på at instituttets tiltak gir resultater. Forsinkelsene blir stadig kortere og mindre vanlige.

Instituttet følger opp ph.d.-programmet og kandidatene tett. En faglig ph.d.-koordinator, utnevnt av instituttlederen, har månedlige møter med instituttledelsen for å sikre dette. Det legges stor vekt på integrering på instituttet og i universitetssamfunnet ellers, blant annet gjennom tilknytning til forskningsgrupper og felles aktiviteter i ph.d.-programmet. Dette gir kandidatene støtte både fra andre i samme stillingstype og fra mer erfarne vitenskapelig ansatte. I tillegg har kandidatene et eget faglig fellesskap der de støtter hverandre både uformelt og gjennom mer strukturerte

Postadresse
Universitetet i Bergen
Institutt for politikk og forvaltning
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:
post@uib.no

Organisasjonsnummer
874 789 542

Saksbehandler
Charlotte Lillefjære-Tertnæs
Telefon: 55582431
Mobil:
E-post: Charlotte.Lillefjaere@uib.no

aktiviteter, som det regelmessige skriveverkstedet *Shut-up and Write*. Instituttet arrangerer også to doktorgradsseminarer årlig, hvor kandidatene presenterer sitt arbeid og får kommentarer fra mer erfarne vitenskapelige ansatte. Disse seminarene er populære og bidrar til faglig utvikling. Utover den ordinære veiledningen sikrer disse kontaktpunktene at kandidatene får jevnlig faglig oppfølging. I tillegg kommer mer formelle milepæler som midtveisevaluering og sluttlesning.

I 2024 eksperimenterte vi med noen nye aktiviteter under ph.d.-seminarene. Vi inviterte en ekstern foredragsholder for å inspirere og oppmuntre våre kandidater til å publisere i nivå 1-tidsskrifter. Vi diskuterte også karrieremuligheter utenfor akademien, med særlig fokus på hvordan ferdighetene som oppnås gjennom en doktorgrad kan verdsettes i arbeidsmarkedet. Dette siste temaet ble svært godt mottatt, og det planlegges et eget seminar om dette våren 2025.

Instituttet har også intensivert oppfølgingen av forsinkede kandidater. Som et resultat kunne en av kandidatene som ble forsinket i 2023, disputere i 2024. Oppfølgingen av de øvrige forsinkede kandidatene kan vise seg mer utfordrende, ettersom alle tre har fulltidsjobb utenfor universitetet og dermed begrenset mulighet til å dedikere tid til doktorgradsarbeidet. En handlingsplan er under utarbeidelse for å forsøke å motivere disse kandidatene til å fullføre. De mest forsinkede vil bli kontaktet regelmessig og bedt om å dokumentere fremgang for å kunne forbli registrert i ph.d.-programmet.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved instituttet

Ph.d.-kandidatene bidrar til instituttets forskning på flere nivåer. Deres primære bidrag skjer gjennom doktorgradsprosjektene. Mange har også sin ansettelse knyttet til eksternt finansierte prosjekter (ERC, NFR, etc.). I tillegg bidrar de aktivt i mer uformelle samarbeid med andre, på instituttet og utover dette. Ph.d.-kandidatene er godt integrert i ulike internasjonale faglige nettverk som ECPR, APSA, etc., hvor de representerer instituttet og UiB, og bidrar med faglige presentasjoner og formidling. De spiller også en viktig rolle i forskningsadministrasjon, og var blant annet sterkt involvert i organiseringen av NoPSA-konferansen (Nordic Political Science Association) i Bergen i juni 2024.

Instituttet legger vekt på å stimulere til internasjonalisering gjennom forskningsopphold og deltakelse på internasjonale arrangementer. Våren 2025 skal to kandidater på forskningsopphold i utlandet og deres erfaringer vil bli brukt for å oppmuntre andre til å gjøre det samme.

Instituttet arbeider aktivt for å støtte Ph.d.-kandidatene i publisering av forskning, med mål om at de publiserer i anerkjente tidsskrifter. Instituttet arrangerer for dette formålet seminarer og workshops, også med eksterne foredragsholdere. For eksempel inviterte instituttet Professor Bo Rothstein fra Universitetet i Göteborg til ph.d.-seminaret i april 2024 for å diskutere publisering.

Kandidatene får også mulighet til å presentere og diskutere arbeidet sitt i ulike akademiske fora. De deltar regelmessig i seminarer på forskningsgruppe- og instituttnivå, hvor de får diskutere både med

kolleger og eksterne gjester. I tillegg er ph.d.-kandidatene aktivt involvert i instituttets regelmessige fagseminar, *General Seminar in Politics and Governance*, som avholdes minst tre ganger per semesteret. Her blir alltid én ph.d.-kandidat oppnevnt som kommentator til foredrag og innlegg.

Ph.d.-kandidatenes individuelle prosjekter er knyttet til instituttets hovedtemaer, og gjennom forskningsgruppene får de tett faglig oppfølging. Instituttet tilstreber en jevn fordeling av kandidater mellom forskningsgruppene, men dette påvirkes også av eksternfinansierte prosjekter, og kan variere over tid. For øyeblikket er det mellom to og seks ph.d.-kandidater per gruppe.

Selv om de fleste ph.d.-kandidatene er knyttet til eksternt finansierte prosjekter, var det ikke tilfellet for de tre kandidatene som ble tatt opp i 2024.¹ Dette anses et unntak, da instituttet har en aktiv strategi om å søke ekstern finansiering og regner med at det vil være hovedgrunnlaget for å kunne rekruttere i årene som kommer. Rekrutteringen i 2024 ble gjennomført med tanke på veiledningskapasitet og styrking av eksisterende forskning ved instituttet. Dette sikrer at nye kandidater får nødvendig støtte til å fullføre prosjektene sine. På grunn av den utfordrende økonomiske situasjonen ved fakultetet er det ikke planlagt utlyst åpne ph.d.-stillinger i 2025, men det vil fortsatt være mulig for eksterne kandidater eller kandidater ansatt på prosjektmidler å bli tatt opp.

Instituttet er opptatt av å integrere ph.d.-kandidatene i instituttets faglige og sosiale miljø. Målsettingen er å både utvikle kandidatens kompetanse for arbeidsmarkedet, og å styrke instituttets interne fagfellesskap. Ph.d.-kandidatene spiller en viktig rolle i den forskningsbaserte undervisningen, særlig fordi de befinner seg i forskningsfronten innen sine fagfelt. Flere kandidater har undervist på bachelornivå, mastergraden *Politics and Governance of Global Challenges*, og bidratt i veiledning av bacheloroppgaver.

De fleste ph.d.-kandidatene ansatt ved instituttet har 25 % pliktarbeid (karrierefremmende arbeid), som inkluderer undervisnings-, veilednings- og administrative oppgaver. Noen kandidater har en avtalt fordeling av oppgaver mellom institutt og prosjektet de er ansatt i. Instituttet har siden 2021 hatt rutiner for å sikre åpenhet og rettferdighet i fordelingen av pliktarbeid mellom kandidatene.

Systematisk kvalitetsarbeid

Instituttet har etablert en rekke tiltak for å sikre kvalitet i ph.d.-utdanningen, med fokus på god oppfølging, progresjon og integrering i det akademiske miljøet.

Ph.d.-kandidatene som startet i 2024 ble invitert til et introduksjonsmøte i løpet av uken etter registrering i programmet. Her deltar veileder, faglig koordinator og administrativ koordinator.

¹ To kandidater ble rekruttert til ledige stillinger finansiert av fakultetet og instituttet. Den tredje kandidaten er en ansatt på NLA Høgskolen.

Formålet med møtet er å ønske kandidaten velkommen, gi en oversikt over ph.d.-programmet, samt informere om deres rettigheter, plikter og instituttets tilbud.

Hvert år leverer ph.d.-kandidatene og deres veileder en framdriftsrapport. Disse gjennomgås av faglig ph.d.-koordinator og instituttledelsen for å identifisere eventuelle utfordringer, særlig dersom det er uoverensstemmelser mellom kandidatens og veilederens vurdering av progresjon og veiledningsforhold. Ved behov iverksettes tiltak. Kandidaten kan også bruke rapporten til å be om en ekstra samtale, noe som følges opp av ph.d.-koordinatoren. Rapportene brukes også til å identifisere forsinkelser, og faglig ph.d.-koordinator sørger overvåker utviklingen og rapporterer til instituttledelsen. Kandidater som ber om oppfølgingssamtaler, får tilbud om dette.

Ved inngangen til tredje semester gjennomfører instituttet en midtveisevaluering for alle ph.d.-kandidater. En komité bestående av veileder, faglig koordinator og et eksternt medlem går gjennom og vurderer kandidatens progresjon og forskningsarbeid basert på innsendte dokumenter (detaljert sammendrag, ferdige artikler/kapitler og eventuelle utkast). I 2024 ble fem midtveisevalueringer gjennomført, alle med eksterne medlemmer fra utenfor UiB, hvorav to var basert utenfor Norge (Danmark og USA). Hensikten er å gi kandidat og veileder et eksternt perspektiv på kandidatens forskning og progresjon. Modellen har vært i bruk i flere år og vurderes som svært nyttig av både kandidatene selv, veileder og instituttledelsen. Evalueringen gir en helhetlig tilbakemelding på avhandlingen og progresjon.

Instituttleder gjennomfører årlige medarbeidersamtaler med alle ph.d.-kandidater ansatt ved instituttet. Eksterne kandidater inviteres jevnlig til ph.d.-seminarer ved instituttet, hvor de får mulighet til å møte faglige ph.d.-koordinator og andre vitenskapelige ansatte. De deltar også ofte på instituttets forskergruppeseminarer.

Instituttet oppfordrer ph.d.-kandidatene til å ta kurs utenfor sitt primære forskningsmiljø for å styrke deres faglige bredde. I tillegg arrangerer instituttet jevnlig teoretiske kurs, som gjennomgående har vært populære.

I 2024 ble det tilbudt to slike kurs:

I mars 2024 ble kurset *Gendered Autocratization* (GOV903) organisert i forbindelse med instituttets masterprogram *Politics and Governance of Global Challenges*. Dette kurset samlet doktorgrads- og masterstudenter over to dager. Ph.d.-kandidater kunne oppnå 2 studiepoeng for deltakelse i kurset og for presentasjon av en oppgave.

I august 2024 organiserte instituttet *Effects of Lawfare: Courts and law as battlegrounds for social change* (GOV901). Kurset hadde en rekke utenlandske foredragsholdere. Studentene kunne oppnå 3 studiepoeng for å delta på kurset og levere en oppgave. Ytterligere 7 studiepoeng tildeles kandidater som leverer et essay på 4000 til 6000 ord.

Opplæring av veiledere er en viktig del av kvalitetsarbeidet. Opplæringen gis i stor grad av universitetets undervisningsopplegg, men instituttet har også etablert egne fora for

erfaringsutveksling. En eller to ganger i semesteret arrangerer instituttet (v/faglig ph.d.-koordinator) en *veilederlunsj* hvor veiledere diskuterer veiledningserfaringer og planlegger nye kurs. I november 2024 var temaet forskjeller i veiledning og regelverk avhengig av om kandidaten er tilknyttet et eksternfinansiert prosjekt eller har en (friere) stipendiatstilling finansiert over grunnbevilgningen. Instituttet ønsker også å løfte denne diskusjonen til fakultetsnivå og har foreslått temaet for fakultetets veilederforum.

Områder for styrking innen ph.d.-utdanningen

Instituttet arbeidet i 2024 med å utvikle flere ph.d.-kurs. Erfaringene med GOV903 *Gendered Autocratization* har vært svært positive, og et lignende format vil bli videreført i tilknytning til master-emnet *Klimapolitikk og autokratisering*. Instituttet styrker på denne måten sitt tilbud basert på tidligere gode erfaringer, og søker å forbedre og utvikle nye ideer.

I tillegg ønsker instituttet å styrke sin posisjon innen metodeundervisning beregnet på ph.d.-kandidater. Selv om det finnes gode tilbud på internasjonalt nivå, ser vi et potensial for å utnytte instituttets egne ressurser på dette området bedre.

Instituttet legger stor vekt på å sikre et godt arbeidsmiljø for ph.d.-kandidatene, med særlig fokus på psykisk helse og trivsel. Her er det rom for å utvikle ytterligere tiltak. Vi ønsker blant annet å styrke bruken av eksisterende tilbud fra UiB, spesielt gjennom å gjøre ph.d.-kandidatene oppmerksomme på tjenesten fra FERD og psykologtilbudet ved HR-avdelingen.

Med vennlig hilsen

Lise Hellebø Rykkja
instituttleder

Charlotte Lillefjære-Tertnæs
administrasjonssjef

Elina Troschenko

Dato
31.03.2025

Referanse
2025/2417

Ph.d.-utdanningsmelding 2024 - Sosiologisk institutt

Status PhD kandidater ved instituttet

Det er pr. 13. mars 2025 er det 9 ph.d-kandidater fra Sosiologisk institutt på doktorgradsprogrammet med aktiv finansiering pluss 2 som er på overtid men fremdeles i programmet. Instituttet hadde 2 disputaser i 2024. Instituttet arbeider for å få flere stipendiatene gjennom aktiv søknadsvirksomhet til ERC, Horizon Europe og NFR.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet

Ph.d. stillingene ved instituttet utlyses som hovedregel helt åpent med sikte på å tiltrekke de beste kandidatene. De som har blitt ansatt, har alle hatt nyskapende forskningsprosjekt som har bidratt inn mot ett eller flere av instituttets profilområder. Stipendiatenes arbeid utgjør en viktig del av forskningen ved instituttet.

Gjennomføring

Sosiologisk institutt har siden tidlig på 2010-tallet hatt noen utfordringer med at en uheldig lav andel av våre PhD-kandidater har disputert innen 6 år. Flere av stipendiatene i de aktuelle kullene møtte krevende livsomstendigheter og valgte å tre ut av stillingene. PhD-gruppen var liten og dermed sårbar i den aktuelle perioden. I tillegg ble flere av de aktuelle stipendiatene forhindret i sitt arbeid som følge av Covid-19. Særlig har vi sett at eksterne kandidater med svakere tilknytning til instituttet (eksternt arbeidssted), har brukt lengre tid. Kandidater som ikke rekker å komme helt i mål før stipendiattiden går ut, bruker ofte lang tid på den siste «lille resten», grunnet tidskonflikter med andre forpliktelser. Det er gledelig at vi i 2023 og 2024 likevel hadde flere disputaser for kandidater i denne kategorien.

Det har de siste årene vært gjort en aktiv innsats for å følge opp kandidater som ikke har hatt bosted i Bergen. Se også punkt under om oppfølging av kandidater.

Postadresse
Universitetet i Bergen
Sosiologisk institutt
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:
post@uib.no

Organisasjonsnummer
874 789 542

Saksbehandler
Charlotte Lillefjære-Tertnæs
Telefon: 55582431
Mobil:
E-post: Charlotte.Lillefjaere@uib.no

Systematisk kvalitetsarbeid

Oppfølging av framdriftsrapportene

Framdriftsrapportene leses av instituttleder, som bruker dem til å lage en statusoversikt over stipendiatgruppen. Deretter tas det eventuelt kontakt med stipendiat eller veiledere om det er angitt spesielle behov for oppfølging.

Midtveisevalueringen

Midtveisevalueringen avtales med den enkelte stipendiat, men følger malen fra fakultetet. Kandidaten fremlegger en rapport og denne er utgangspunkt for et møte. Deltakere på møtet er instituttleder (eller leders stedfortreder) og veileder(e). I tillegg deltar andre eksterne fagpersoner som leser innsendte arbeider fra kandidaten. Deltakerne leser foreliggende tekst i forkant. På møtet presenterer kandidaten sitt arbeid som utgangspunkt for diskusjon. Etter møtet lages en oppsummering som senere blir fulgt opp.

Det var tre kandidater som skulle ha midtveisevaluering i 2024. Disse ble gjennomført i april (Rong), september (Sølvberg) og desember (Andersen). Kandidaters behov for sluttseminar vurderes i samråd mellom kandidat, veileder(e) og instituttleder. I 2024 ble det gjennomført ett sluttseminar (Eide), i april.

Medarbeidersamtaler

Instituttleder gjennomfører årlige medarbeidersamtaler med samtlige stipendiater. Ph.d.-kandidater og kandidater med utløpt finansiering følges opp av veileder gjennom jevnlig oppfølgingssamtaler.

Opplæringsdelen

Opplæringsdelen (emneporteføljen) for den enkelte stipendiat drøftes mellom veileder og kandidat med sikte på en best mulig opplæring. Med unntak av kursdelen i vitenskapsteori tar PhD-kandidatene i hovedsak kurs som tilbys utenfor UiB. Phd-kandidatene bidrar alle med pliktarbeid i undervisning. Erfaringen de derigjennom tilegner seg er en viktig del av deres opplæring. Med utgangspunkt i oppstarts- og medarbeidersamtaler avvikles pliktarbeidet i samråd mellom kandidat, instituttleder og undervisningsleder for å sikre at undervisningserfaringen kandidatene får blir god, relevant og variert.

Ph.D. kurs i regi av instituttet

Sosiologisk institutt hadde i 2021 og 2022 ansvar for gjennomføring av det fakultets-initierte tverrfaglige kurset i kvalitativ metode *MET900 Qualitative digital methods for social scientists*. Kurset fikk svært gode evalueringer, men etter lav påmelding i 2022 besluttet fakultetet å gi sette kurset på pause i 2023. Instituttet har hatt positive erfaringer med kurset og er villig til å bidra med emne-ansvar også i fremtiden.

Det har på grunn av pressede undervisningsressurser (underbemanning) de siste årene vært avholdt få lokale PhD-kurs i regi av ansatte fra Sosiologisk institutt. I 2024 ble et planlagt PhD-kurs avlyst grunnet lav påmelding og mangel på lokal finansiering.

Veilederopplæring

De nyansatte i førstestillinger ved Sosiologisk institutt har de siste årene tatt UPED-kurs i PhD-veiledning som del av, og i tillegg til, UiBs grunnopplæring i universitetspedagogikk. Samtlige som veileder på PhD-nivå skal ta e-læringskurs i Mitt UiB. Instituttet oppfordrer veiledere til å delta på fakultetets eget Supervision forum, og arrangerer selv møter der etter rotasjonsordning. Instituttet har jevnlig PhD-veiledning som tema på Gruppe A-møter og i større møter med staben.

Generelt om oppfølging av kandidater

Oppfølging av kandidatene ved instituttet omfatter den innsatsen som den enkelte veileder gjør, diskusjoner blant veilederne (veiledningsforum, Gruppe A), stabsmøter om undervisning, ordningen med midtveisevaluering, og de årlige medarbeidersamtalene med leder. Kvinnelige stipendiater ved instituttet får tilbud om mentor som et likestillingstiltak.

I tillegg er ph.d.-seminaret en viktig arena for oppfølging. Instituttets månedlige ph.d.-seminar har lange tradisjoner og er et viktig forum for Ph.d.-kandidatene faglig og også sosialt. Ph.d.-seminaret har siden februar 2023 blitt ledet av instituttleder, men fom. 2024 har instituttleder hatt mer av en koordinator-rolle, og det har vært stor variasjon mht. hvilke medlem fra den faste staben som har deltatt på selve seminaret. Denne noe utilsiktede variasjonen har blitt opplevd som positiv. Stipendiatene har i ulike konstellasjoner avholdt egen-arrangerte seminarer på UiBs velferdshytter på Ustaoset. Programmet har kombinert faglige presentasjoner, «skrivestue»-økter og miljøskapende samvær.

Forskningsfellesskapet

Alle stipendiatene deltar i en eller flere av profilgruppene ved instituttet: Velferd, ulikhet og livsløp (VUL), Arbeid, kunnskap og utdanning (AKU), og Sosiale bevegelser, miljø og migrasjon (SEM). Et sentralt mål for aktiviteten i alle gruppene er å fungere som faglige fora for stipendiater og andre ansatte. I alle gruppene er det mulig for stipendiater å legge fram og diskutere avhandlingsarbeidet.

Instituttet arbeider kontinuerlig med å støtte stipendiatenes utvikling og integrasjon i fagmiljøet. De fleste stipendiatene presenterer/setter dagsorden på et Tirsdagsseminar i løpet av et akademisk år, hvor normen er forhånds-sirkulert tekst og oppnevnte kommentatorer, men hvor det også er åpning for mer åpne tematiske diskusjoner. Tirsdagsseminarene gir stipendiater anledning til å få innspill på avhandlingsarbeidet fra flere enn veileder og gir slik sett en form for av-privatisering av veiledningen. Dette er en arena som ser ut til å fungere godt som et kollegialt fora for understøttelse av stipendiatenes forskningsprosjekter. Instituttet har i tillegg nær ukentlige «Fredagslunsjer» for hele staben med ca. 30 minutt faglig innhold. I tillegg til faglige innspill på egne arbeider, er disse fora egnet til å øke stipendiatenes sosiale integrasjon og faglige bredde.

Instituttet har de siste årene også søkt å få til mer fellesskap og kollega-læring knyttet til de praktiske/pragmatiske sider ved publiseringsprosesser, som ikke minst stipendiater ofte finner utfordrende og belastende. Dette kan dreie seg om hvordan det oppleves å få avslag, hvordan svarbrev til redaksjoner bør utformes, hvordan en selv kan skrive gode fagfelleuttalelser, velge egnete tidsskrift osv.

Samlet sett har instituttet et relativt lite antall ph.d.-kandidater, men gruppen er i en svært positiv utvikling faglig sett. De motiverer hverandre både faglig og sosialt. Arbeidet med å støtte stipendiatene i deres gjennomføring har svært høy prioritet for instituttledelsen.

Vennlig hilsen

Kristoffer Chelsom Vogt

Instituttleder

Charlotte Lillefjære-Tertnæs

administrasjonssjef

Elina Troschenko

Dato
31.03.2025

Referanse
2025/2417

Instituttene -utdanningsmelding 2024 - Institutt for geografi

Viser til brev fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet 17.2 2025 med punkter som skal omtales i vår melding for 2024.

Situasjonen og endringen fra fjoråret, og en beskrivelse av hvordan instituttet jobber for god gjennomføring, og vurdering om justering av tiltak

Institutt for geografi (heretter IG) gjennomførte 5 disputaser i 2024. I henhold til vår informasjon om progresjon, vil inntil 6 kandidater komme til å levere sin avhandling til vurdering i 2025. For ytterligere 2 er slutføring mulig, men mer usikkert. Det kan dessuten nevnes at flere av de som er i slutfasen i 2025, har brukt lengre tid enn 6 år, da de har vært ute i permisjon. Våre oversikter med porteføljen per 2025 tyder på at andelen som kommer til å fullføre innen 6 årsmålet framover vil øke.

Forsinkelser kan i en del tilfeller knyttes til foreldre eller helserelaterte permisjoner. Enkelte har hatt jobbrelatert permisjon eller kombinert -utdanning med lønnet arbeid. Sistnevnte form for organisering har gjerne vært relatert til doktorgradstemaet, av og til knyttet til offentlig eller nærings-Ph.d-ordningen. Som redegjort i tidligere årsrapporter har IG godt innarbeidede administrative og faglige rutiner knyttet til ulike faser oppfølging av Ph.d-kandidatene. Tabell 1 viser antall aktiviteter i 2025. I tillegg til dette kommer systematisk og jevnlig oppfølging gjennom veiledninger. Oppfølging skjer også ved at -kandidatene deltar i IGs årlige medarbeidersamtaler. IG kan ikke nå se et spesifikt behov for å iverksette spesielle tiltak for gjennomføring. Progresjonen for aktive kandidater som startet i 2019 vurderes som god, i og med at den ene kandidaten det gjelder, er meldt til å være i slutfasen.

Postadresse
Universitetet i Bergen
Institutt for sosialantropologi
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:
post@uib.no

Organisasjonsnummer
874 789 542

Saksbehandler
Anne-Kathrin Thomassen
Telefon: 55583089
Mobil:
E-post: Anne-Kathrin.Thomassen@uib.no

Tabell 1. Systematisk kvalitetsarbeid gjennom oppfølgingsaktiviteter

	Oppstartsmøter	Midtseminar	Sluttseminar	Disputaser
2024	0	3	1	5

Systematisk kvalitetsarbeid

Ph.d kandidatene inngår i et aktivt samarbeid med det øvrige fagmiljøet IG og CET, inkludert gruppen for systemdynamikk, og som sammen bidrar til å utvikle forskning og publisering i en klart meriterende retning. Normen med biveileder gir oss dessuten anledning til å utnytte/utvikle nettverk i Norge og internasjonalt. Noen av våre samarbeidspartnere kommer også fra andre sektorer enn universiteter og høyskoler. De fleste kandidatene har tilhold i IGs eller CETs lokaler, inviteres, deltar og bidrar i vår faglige og sosiale aktiviteter.

Fagteam med veiledere, -koordinator i tillegg til eksterne samarbeidspartnere utgjør en viktig brikke i oppfølgingsarbeidet dels gjennom den informasjonen som framgår av framdriftsrapporter, midt-seminar og sluttseminarfasen, i tillegg gjennom veiledning, medarbeidersamtaler, gjennom praktiskoppfølging hos vår forskningsadministrasjon eller mer uformelt. Opplæringsdelen kombinerer interne og eksterne aktiviteter og kurstilbud. -kandidater med undervisningsplikt inngår i godt integrerte faggrupper i løsningen av denne type oppgaver. Dette inkluderer også verdifulle innspill knyttet til kursutvikling og revideringer.

IGs involvering i -kursstilbud

Medlemmer av staben ved IG er jevnlig involvert i organisering og faglige bidrag ved Bergen Research *Summer School*, i 2025 er Birgit Kopainsky scientific director der. Kopainsky ledet også en av sesjonene i 2024. CET er partner i forskerskolen *Empowered Futures* (<https://www.nmbu.no/en/research/projects/empowered-futures>), finansiert av NFR. Håvard Haarstad er styreleder i skolen nå, og CET er involvert en del -aktiviteter der. Videre har Haarstad ledet Ph.d.-kurset som het *Theory and practice for equitable and just transformations to sustainability* i 2024, sammen med Per Gunnar Røe ved Universitetet i Oslo. <https://www.sv.uio.no/english/research/phd/courseportal/courses/uio/2024/theory-and-practice-for-equitable-and-just-transfo.html>

Grete Rusten har i august 2024 vært invitert gjesteforeleser ved Summer School in Renewable Energy (NorRen), Langesund, som er et fellessamarbeid mellom UiO, NTNU og UiB. <https://www.uio.no/english/research/strategic-research-areas/uio->

energy-and-environment/news-and-events/news/2024/green-growth-insights-from-the-2024-renewable-ener.html

Kandidatenes bidrag til forskningen ved instituttet

Kandidatene står for mange godt profilerte vitenskapelige publiseringer gjennom sine prosjekter. -kandidatene utgjør en viktig forskningsmessig ressurs som bidrar til nyskaping innen sine forskningsfelt. I sum har dette positive effekter for så vel fagmiljøets forskning, undervisning, publisering og profilering. Basert på registreringene i 2024 bidro stipendiatene til 17 av de 47 registrerte publiseringene ved instituttet enten i rollen som eneforfatter eller medforfatter, og vi kan notere at studentene har flere publiseringer i topp-tidsskrifter.

For instituttet er forskningen med på å befeste, berike og utvide faglige tema og perspektiver, teoretisk, metodisk, empirisk og geografisk både internt i vårt fagmiljø ved institusjonen, og ikke minst i forhold til forskningsfronten på feltet. De fem kandidatene som disputerte i 2024, omfatter banebrytende arbeid innenfor urban planleggingsrelaterte emner knyttet til varelogistikkjenester (henholdsvis Rosales og Shresta), planlegging, energi og klimaarbeidet i byer (Schrage), til utvikling av modellbaserte systemer for samskaping knyttet til geografiske informasjonssystemer og klimamodeller (Pallaske). I porteføljen inngår dessuten en avhandling om kartografi og dens betydning for oppbygging av nasjonal identitet og verktøy som maktfaktor med utgangspunkt fra historiske kart fra Norge og Sverige (Lien). I tillegg til den meritterende akademiske verdien, har disse forskningsverdiene alle en klar samfunnsrelevans og direkte forankring til praktikerfeltet innen forvaltning og planlegging.

Forslag til endring i opplæringsdelen til

IG er et sammensatt institutt i forhold til hvilke disipliner som er representert. Blant annet har noen av Ph.d.-studentene oppgaver innen naturvitenskapelige temaer. Dette fagmiljøet har uttrykt at det ville ha vært relevant å ta et emne innen vitenskapsteori og etikk (MNF990) knyttet til Fakultetet for Naturvitenskap og teknologi, i stedet for det som inngår som vitenskapsteoridelen for Ph.d. studenter knyttet til det Samfunnsvitenskapelige fakultet. Vi ber programmet ved fakultetet vurdere muligheten for denne type dispensasjon.

Områder som bør styrkes innen Ph.d.-feltet?

På spørsmålet om områder som bør styrkes innenfor Ph.d.-feltet, så vil nye aktuelle tema dels kunne dekkes gjennom ulike former for ekstern finansiering, og hvor utlysningene gjerne er program innrettet. At universitetsstipendordningene

beholdes som mest mulig generelle, vil bidra til at Ph.d.-utlysningene blir mest mulig fleksible i forhold til skiftende behov for kompetanseutvikling og forskning hos så vel fagmiljøene som i forhold samfunnsoppdraget i samfunnet mer generelt.

Helt til slutt vil vi gjenta to punkter fra forrige årsmelding

Områder innen opplæringen som bør styrkes innenfor Ph.d.-feltet

Helt åpenbart må blant annet universitetene innen ulike fagfelt komme fram til oppdaterte rutiner, veiledning og praksis knyttet til problematikken AI, referering og forskningsetikk. På dette området vil både veiledere og -kandidater behøve solid kompetansebygging for å kunne forholde seg til og håndtere disse verktøyene på en god måte. Kurstilbud på disse temaene spesielt innrettet og veiledere blir derfor viktig, og da gjerne organisert som felleskurser ved det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Feltfinansiering

Våre Ph.d.-studenter har forskningstema med utstrakt bruk av datainnsamling i felt. Finansiell styrking av støtte til feltarbeid gitt økte reise- og oppholdskostnader. Og det er faktisk også slik at kostnadene kan bli vel så høye i Norge/Norden som det å reise lengre. Utformingen av kriteriene for finansiering fra fakultetet bør derfor ta høyde for det.

På vegne av utdanningen ved Institutt for geografi
Grete Rusten
koordinator

Forskerutdanningsmelding for Institutt for sosialantropologi 2024

Vi viser til brev fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet 17.2.2025 og har følgende respons på spørsmålene reist i bestillingen fra SVF.

Gjennomføring

- *Kommenter situasjonen og endringen fra fjoråret og beskriv hvordan instituttet jobber for god gjennomføring*
- *Hvilke tiltak ønsker instituttet å iverksette for å forbedre gjennomføringen? (Hvis resultatet er lavere enn ønskelig)*
- *Vil instituttet vurdere ekstra tiltak mot aktive kandidater som startet i 2019 for å sikre at flest mulig gjennomfører i løpet av 2025?*

I slutten av 2024 hadde instituttet 22 ph.d. kandidater i det regulære forskerutdanningsprogrammet. I tillegg hadde instituttet 7 N-POC ph.d. kandidater, men da disse har sitt eget opplegg omfattes ikke disse av denne rapporteringen.

Av de regulære ph.d. kandidater er 8 på overtid hvorav to leverte i slutten av året med disputaser planlagt for våren 2025. Vi forventer at de resterende 6 leverer avhandling i løpet av 2025. Vi har ingen kandidater som begynte sitt ph.d. løp i 2019. I 2024 ansatte vi totalt en ph.d. kandidat på det ERC-finansierte prosjektet '*Contested Knowledges in and through Asylum Litigation (ASYKNOW)*'. I tillegg godkjente vi 4 nye N-POC ph.d kandidater på stipend fra NORAD.

Institutt for sosialantropologi hadde ingen disputaser i 2024. Vi ser fortsatt ettervirkninger av Covid-19-pandemien. Flere kandidater fikk forlenget sine ph.d.-stipendiatkontrakter etter nedstengningene, og mange måtte utsette eller endre feltarbeidssted på grunn av pandemien. Dette førte til forsinkelser i ph.d.-løpet for flere kandidater. Vi forventer at totalt åtte kandidater vil levere avhandlingen sin i løpet av 2025.

Vi arbeider kontinuerlig for at seksårs målet overholdes. En viktig del av dette er å tilby ph.d.-kandidatene kontorplasser samlokalisert med det øvrige fagmiljøet. Samtidig vil det alltid være usikkerhetsmomenter knyttet til gjennomføring av feltarbeid i antropologi, noe som kan være vanskelig å forutse eller kontrollere. De siste årene har mange kandidater opplevd forsinkelser på grunn av Covid-19, krig, uro, sykdom, foreldrepermisjon og lignende. For at avhandlingen skal holde høy faglig standard og være nyskapende, må langt og grundig etnografisk feltarbeid prioriteres. Dette er avgjørende for videre rekruttering til academia.

I tillegg til milepæler som midtveiseevaluering og sluttseminar (se nedenfor), har den nåværende ph.d ansvarlig, Vigdis Broch-Due, i løpet av 2024 iverksatt flere tiltak for å bedre gjennomstrømningen innen normert tid. Vår ambisjon er at disse tiltakene samlet skal bidra til å skape tydeligere rammer rundt arbeidet i ph.d.-løpet.

Vitenskapsteoretiske essayet

I samarbeid med Senter for vitenskapsteori (SVT), som er faglig ansvarlig for undervisningen i vitenskapsteori og etikk, søker vi å få til en bedre integrering av det vitenskapsteoretiske essayet til kandidaten med det tematiske og teoretiske fokuset for avhandlingen. I denne dialogen med kandidaten oppfordres det til økt deltagelse av veileder fra instituttet i tillegg til veileder som er fra SVT. Veileder fra instituttet bør delta i den muntlige eksamen til slutt. For å godkjennes skal essayet, ifølge regelverket, være tilsvarende i kvalitet en B eller bedre, og fremover vil evalueringskomiteen bestående av SVT veileder, ph.d. ansvarlig samt ideelt sett et medlem av den vitenskapelige staben forsikre at alle essay møter dette kvalitetsnivået. Hvis ikke må kandidaten bearbeide essayet tilsvarende og etter innspill fra komiteen på den muntlige seansen.

Strukturert skriveseminar

I 2024 reviderte vi det strukturelle opplegg for skriveseminalet som et supplement til de mer ustrukturerte seminarer og tematiske workshops som ph.d. kandidatene selv insiterer og hvor flere av den vitenskapelige staben deltar sporadisk.

Skriveseminalet er ment å gi struktur og regelmessighet, med møter annenhver uke i to timers økter, som hjelper kandidatene med å holde fremdrift i skrivingen. Seminalet er en verdifull treningsarena der én kandidat deler en lengre tekst på forhånd. Under økten gir to utpekte opponenter kritisk tilbakemelding, etterfulgt av korte kommentarer fra hver og en i gruppen. Deretter gir ph.d.-koordinatoren noen generelle refleksjoner om teksten.

Skriveseminalet handler ikke bare om å forbedre et pågående tekstutkast—det er også en utmerket plattform for å utforske antropologi gjennom ulike perspektiver og temaer. Selv om forfatteren selv avgjør hvilken tilbakemelding som best passer inn i avhandlingen, kan gruppens innspill ofte gi ideer som er relevante for andre prosjekter og tekster. Dette er spesielt nyttig for kandidater som kommer fra andre disipliner og gradvis blir mer fortrolige med å "snakke antropologi" og forstå hva etnografiske skrivestiler innebærer, samtidig som de tilfører sine egne analytiske perspektiver. Dette beriker våre diskusjoner og, i forlengelsen, faget som helhet.

Siden alle må forberede en kommentar og bidra muntlig, gir seminalet også en stemme til dem som ofte forblir tause i mer ustrukturerte settinger, samtidig som det lærer dem som gjerne dominerer diskusjoner å lytte til andre perspektiver. Målet er å hjelpe alle kandidatene med å øve på å gi og motta konstruktiv tilbakemelding, støtte avhandlingsskrivingen, fremme faglig utvikling og styrke vårt akademiske fellesskap.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved instituttet

- *Beskriv graden av nyskapende forskning kandidatene bidrar med*
- *Hvordan utfyller kandidatene allerede eksisterende forskningsfelt?*
- *Hvilke strategiske vurderinger gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater?*
- *Hvilke strategiske vurderinger gjøres rundt BOA-aktivitet og hvordan bruker instituttet eksternfinansierte prosjekter strategisk for å finansiere nye ph.d.-kandidater?*

Ansettelse og opptak av kandidater til utlyste ph.d stillinger baseres på en vurdering av prosjektets originalitet, gjennomtenkthet og gjennomførbarhet. Målet er alltid å rekruttere den best kvalifiserte kandidaten. For stipendiatstillinger finansiert av UiB benytter instituttet bevisst åpne utlysninger, der vurderingen av kandidatene ikke styres av tematiske eller regionale prioriteringer. Ph.d.-stillinger knyttet til eksternt finansierte forskningsprosjekter er derimot tematiske, men de utlyses internasjonalt på samme måte som de åpne stipendiatstillingene.

For instituttet er åpne ph.d.-utlysninger av særlig betydning, da vi ser at søknadsmengden til disse rekrutteringsstillingene er langt høyere enn til stillinger knyttet til eksternt finansierte forskningsprosjekter. De eksternt finansierte utlysningene mottar færre søkere, og mange av disse har ikke en mastergrad i sosialantropologi. Når kandidatene i tillegg mangler skandinaviske språkkunnskaper, blir det mer utfordrende å tilrettelegge meningsfulle karrierefremmende arbeid.

Instituttet er opptatt av at kandidatene vi ansetter, har en sterk teoretisk orientering og potensial til å fortsette en akademisk karriere. Vi er bevisste på at rekrutteringen til sosialantropologi som fagfelt i Norge skjer gjennom åpne utlysninger, og vi ser dette som et viktig ansvar for fagets fremtid. Ettersom det i dag kun finnes tre (tidligere fire) selvstendige institutter for sosialantropologi i Norge, anser vi dette også som et overordnet ansvar for UiB.

Ph.d.-kandidatene bidrar aktivt til vitenskapelig publisering, både gjennom monografier og artikler i internasjonale tidsskrifter. De tar initiativ til faglige møter, podkaster og deltar aktivt i akademiske diskusjoner.

Alle våre ph.d.-kandidater arbeider med avhandlinger som er nyskapende og nært knyttet til forskningen til våre vitenskapelige ansatte. Samtidig utforsker flere kandidater problemstillinger som går utover instituttets etablerte forskningsområder. De pågående ph.d.-prosjektene tar for seg store og samfunnsrelevante temaer, som migrasjon, hav, klima, jord, kunstig intelligens, urbanisering, psykedeliske terapier, temporalitet og menneske-dyr-relasjoner, for å nevne noen nøkkelområder. Samlet sett står ph.d.-kandidatene for en betydelig del av instituttets grunnforskning.

Systematisk kvalitetsarbeid

- *Hvordan følger instituttet opp framdriftsrapportene?*
- *Midtveisevaluering – hvordan fungerer denne ved instituttet?*
- *Sluttseminar – Hvordan fungerer dette?*
- *Hvilke erfaringer har instituttet med gjennomføring av medarbeidersamtaler (egne ansatte) og årlige oppfølgingssamtaler med eksterne.-kandidater?*
- *Opplæringsdelen – hvordan fungerer denne ved instituttet?*
- *Emneevalueringer – har instituttet gjennomført et ph.d.-kurs i 2024? Er det erfaringer med gjennomføringen instituttet vil melde inn?*

Fremdriftsrapportering

Framdriftsrapporteringen er et nyttig verktøy for både veileder og kandidat, da den bidrar til økt bevissthet om samarbeidet og progresjonen i prosjektet. For instituttleder gir rapporteringen også en oversikt over eventuelle utfordringer, slik at instituttet kan følge opp med relevante tiltak der det er behov.

Siden denne rapporteringsformen ikke fanger opp hvordan biveileder bidrar til prosjektet – og vår erfaring er at dette varierer betydelig fra kandidat til kandidat – vil vi vurdere å se nærmere på biveilederens rolle for å identifisere mulige forbedringer i samarbeidet, særlig i tilfeller der biveilederen har svært begrenset involvering i prosjektet.

For å sikre at instituttet holder seg faglig og administrativt oppdatert på kandidatenes progresjon, har vi i tillegg godt etablerte rutiner for planlegging og registrering av oppstartssamtaler, midtveisevalueringer og sluttseminarer.

Oppstartsmøter

Siden 2017 har instituttet hatt etablerte rutiner for oppstartsmøter med nye ph.d.-kandidater. På disse møtene deltar vanligvis veiledere, kandidaten, undervisningsleder, faglig ph.d.-leder og den administrativt ansvarlige for ph.d.-løpet. Oppstartsmøtet er en viktig arena for å utveksle informasjon om forskerutdanningsløpet, kurs, feltarbeid og arbeidsplikter for kandidater med fireårige ansettelse.

Høsten 2023 ble rutinene revidert, og det ble innført et mer formalisert oppsett for arbeidsfordelingen mellom den administrative og vitenskapelige staben. Som en del av dette avtales et tentativt tidspunkt for midtveisseminaret allerede under oppstartsmøtet. Midtveisseminaret gjennomføres for alle ph.d.-kandidater ved instituttet.

Midtveisevaluering

Instituttet har utarbeidet en skriftlig mal for gjennomføring av midtveiseevalueringen. Evalueringen skal finne sted når kandidaten faktisk befinner seg midt i ph.d.-løpet. Dette sammenfaller som regel med at kandidaten har returnert fra feltarbeid, gjennomført en del kurs og pliktarbeid, og påbegynt skriveprosessen.

Hovedansvaret for midtveiseevalueringen er formelt forankret i ledelsen på instituttet (instituttleder, ph.d.-ansvarlig eller forskningsleder). Vanlig praksis derimot er at midtveiseevalueringen gjennomføres som et komitémøte med kandidaten, veilederne og ph.d.-ansvarlig ved instituttet. I forkant bes kandidaten forberede nødvendig dokumentasjon, som inkluderer:

- En oversikt over gjennomførte kurs, feltarbeid, pliktarbeid og annen relevant informasjon
- En disposisjon av avhandlingen med en foreløpig kapitteloversikt
- Tre skrevne tekster som skal inngå i avhandlingen

Møtet er satt til en varighet på to timer. Det innledes med en presentasjon fra kandidaten, som legger rammene for en samtale om de formelle kravene og tidsrammen for å sikre at prosjektet er gjennomførbart. Deretter følger en faglig diskusjon basert på kandidatens skriftlige arbeid så langt, samt idéer til videre kapitler og artikler.

Hovedformålet med midtveiseevalueringen er å identifisere eventuelle utfordringer kandidaten har møtt, enten knyttet til veiledningsrelasjoner, resultater fra feltarbeid eller teoretiske, metodiske eller etiske problemstillinger. Samtidig diskuteres mulige løsninger. Ph.d.-ansvarlig utarbeider en rapport fra møtet, som fungerer som et viktig arbeidsdokument for videre oppfølging.

Vi legger stor vekt på at problemstillinger som avdekkes i midtveiseevalueringen, tydeliggjøres i rapporten, og vi sikrer at alle kandidater som gjennomgår evalueringen, faktisk er godt rustet til å fullføre innenfor normert tid.

Sluttseminar

De fleste av våre ph.d.-kandidater har nettopp kommet tilbake fra feltarbeid når midtveiseevalueringen finner sted. For å bygge videre på det arbeidet som gjøres i denne fasen, opprettet vi i 2023 et sluttseminar som et tilbud til kandidatene.

Når kandidaten har en fyldig skisse til avhandlingen – normalt mellom fire og seks måneder før kontrakten utløper (semester 5 for treårige ph.d.-løp, semester 6/7 for fireårige) – inviterer vi en ekstern leser fra et annet institutt. Den eksterne leseren gjennomgår utkastet og peker på både utfordringer og muligheter i avhandlingen. Sluttseminaret er en viktig milepæl, da det bidrar til at kandidaten setter søkelys på ferdigstilling og tvinges til å ta nødvendige

skrivevalg: hvilke deler av det empiriske materialet som skal inkluderes, hvilken litteratur som er mest relevant, og hvilke analytiske problemstillinger som skal vektlegges. Vi har allerede gjennomført dette opplegget med flere kandidater med gode erfaringer.

Veileder, i dialog med kandidaten og ph.d. ansvarlig, inviterer en ekstern leser som er ekspert på temaet, regionen eller de teoretiske perspektivene som står sentralt i avhandlingen. Den eksterne eksperten får i oppgave å foreta en kritisk lesning av utkastet og peke på både styrker og svakheter, samt gi nye perspektiver, forslag til litteratur og innspill til struktur. For å sikre uavhengighet kan ikke den eksterne leseren være opponent under disputasen.

Veileder og kandidat diskuterer om sluttseminaret skal være åpent for andre. Vi oppfordrer til dette, da slike seminarer er lærerike både for andre ph.d.-kandidater og for den vitenskapelige staben. Basert på våre erfaringer anbefaler vi at sluttseminaret gjennomføres senest seks måneder før innlevering, slik at kandidaten har tilstrekkelig tid til å bearbeide og inkludere relevante tilbakemeldinger i sluttfasen.

Sluttevalueringen, som ledes av ph.d. ansvarlig, fungerer også som en god trening til disputasen, og vi vil fortsette å videreutvikle denne praksisen basert på erfaringer fra kommende kandidater i sluttfasen.

Medarbeidersamtaler

Instituttleder inviterer alle ph.d.-kandidater til medarbeidersamtale én gang i året. Kandidatene skriver seg opp for samtale, med unntak av dem som er på feltarbeid. For kandidater som befinner seg i felt, tilbys samtalen ved retur til instituttet.

I medarbeidersamtalen diskuteres blant annet:

- Forholdet til veileder
- Skriveprosessen og fremdrift
- Ønsket pliktarbeid
- Fremtidige karriereplaner
- Trivsel på instituttet
- Behov for opplæring eller faglig støtte

Samtalene fungerer svært godt som en arena for å identifisere individuelle behov og eventuelle utfordringer, slik at instituttet kan følge opp på en konstruktiv måte.

Opplæringsdelen

Opplæringsdelen i ph.d.-programmet består av kurs ved Institutt for sosialantropologi, Senter for vitenskapsteori (SVT) og eksterne kurs utenfor UiB. Etter hvert som kandidatene beveger seg gjennom studieløpet, legges det vekt på at emneporteføljen deres skal sikre høy kvalitet i ph.d.-utdanningen. Dette følges opp av veilederne og ph.d.-ansvarlig.

Så langt ser det ut til at kandidatene har gode muligheter til å ta relevante kurs, både nasjonalt og internasjonalt. Det er svært positivt, både for kandidatene og instituttet, at opplæringsdelen kan skreddersys individuelt. En særlig fordel er at kandidatene kan velge ph.d.-kurs utenfor UiB som er direkte knyttet til deres tematikk, metode eller teoretiske tilnærming. Dette gir dem ikke bare faglig fordypning, men bidrar også til å bygge et internasjonalt nettverk, noe som kan være av stor betydning for deres videre karriere.

Instituttet tilbyr ikke faste ph.d.-emner, men har de siste årene arrangert regelmessige ph.d.-kurs i antropologisk teori (SANT905, 906, 908, 909). Denne satsningen ble muliggjort av en betydelig finansiering fra Norges forskningsråd (NFR) gjennom *'Egalitarian Futures Research Group (EFRG)*, som oppnådde høy score etter SAMEVAL-prosessen.

Prosjektlederne Bjørn Enge Bertelsen og Knut Rio utviklet et opplegg som kombinerte ph.d.-kurs med faglige workshops, der inviterte internasjonale forskere gikk i dialog med ph.d.-kandidatene. Dette la til rette for akademiske diskusjoner på et høyt nivå. I samråd med ph.d.-ansvarlig ble det tildelt enten 5 eller 10 ECTS, avhengig av kandidatens innsats i kurset.

Følgende kurs har vært avholdt under denne ordningen:

- 2020: *The Global City (SANT905)*
 - Avholdt dels på Solstrand og dels digitalt (grunnet pandemien)
 - Deltakende ph.d.-studenter fra hele verden, inkludert UiB: 14
- 2022: *New Technologies and the Future of the Human (SANT906)*
 - Avholdt i Paris i samarbeid med og støttet av CUNP (Centre Universitaire Norvégien de Paris)
 - Deltakende ph.d.-studenter fra hele verden, inkludert UiB: 15
- 2023: *Radical Science in the Anthropocene: Prospects and Perils (SANT908)*
 - Avholdt i Paris i samarbeid med og støttet av CUNP
 - Deltakende ph.d.-studenter fra hele verden, inkludert UiB: 13
- 2024: *Anthropology of Life (SANT909)*
 - Avholdt i Paris i samarbeid med og støttet av CUNP
 - Deltakende ph.d.-studenter fra hele verden, inkludert UiB: 17

Denne satsningen fra prosjektet har vært et betydelig løft på vegne av instituttet. Totalt har rundt 60 ph.d.-studenter deltatt på de fire kursene, i tillegg til flere av instituttets vitenskapelige ansatte. Samarbeidet med det norske universitetssenteret i Paris har vært sentralt, sammen med ledende antropologiske fagmiljøer i byen.

Flere av våre ph.d.-kandidater har i etterkant av kursene hatt utenlandsopphold ved franske universiteter. Dette har styrket ikke bare deres individuelle akademiske nettverk, men også det norske antropologimiljøet generelt. Tradisjonelt har norsk antropologi vært mer orientert mot forskningsperspektiver fra USA og Storbritannia, mens denne satsningen har bidratt til å

utvide kontakten med europeiske miljøer. En styrking av vårt europeiske nettverk vil dermed berike vår forskning ytterligere.

Selv om NFR-bevilgningen nå er avsluttet, undersøker instituttet nye muligheter for samarbeid om ph.d.-kurs, særlig med fagmiljøer i Tyskland og Nederland. Dette vil kunne bygge videre på de universitetsalliansene som UiB allerede er en del av.

I tillegg har Bjørn Enge Bertelsen, som også er faglig leder for 'Holbergprisen', i samarbeid med SVT fått gjennomslag for at ph.d.-kandidater som deltar på 'Masterclass' kan oppnå 5 ECTS under emnekode HOL900. Innholdet i dette kurset skiftes ut årlig for å reflektere den faglige profilen til Holbergprisvinneren det aktuelle året.

Områder som bør styrkes innenfor ph.d.-feltet

Våre ph.d.-kandidater har påpekt at det er utfordrende å finne relevante metodekurs som en del av opplæringsdelen. Mange har endt opp med kurs som bare delvis er relevante og som i begrenset grad inkluderer diskusjon om etnografisk metode. For å møte dette behovet ønsket Institutt for sosialantropologi å utvikle et nytt kurs i etnografisk metode for ph.d.-kandidater i antropologi, både i Norge, Norden og globalt. Med et generelt økt fokus på etnografisk metode i andre disipliner ville et slikt kurs også vært attraktivt for ph.d.-kandidater fra andre fagfelt.

Dessverre ble dette arbeidet satt på vent grunnet den økonomiske situasjonen ved SVF. Nylig løftet ph.d.-ansvarlig likevel forslaget om et samarbeid om et slikt kurs i et møte med ph.d.-ansvarlige ved de andre antropologiinstituttene i Norge. Responsen var positiv, og arbeidet vil fortsette i 2025.

Vi ser også et økende behov for styrket finansiell støtte til feltarbeid, gitt de økende kostnadene for reise og opphold, både i Norge/Norden og internasjonalt. Kriteriene for å søke støtte bør derfor tilpasses den økonomiske realiteten ph.d.-kandidater møter i dag.

Videre har vi tidligere foreslått at fakultetet bør gjøre mer for kandidater som har falt ut av programmet, ofte fordi de har fått en jobb. De siste ti årene har totalt 7 kandidater blitt skrevet ut av doktorgradsprogrammet uten å ha fullført. Mange av disse vil kunne fullføre avhandlingen med et visst støtteapparat. Vi oppfordrer fakultetet til å utvikle prosesser slik som en felles innsats for å hjelpe kandidater som var langt på overtid med å ferdigstille avhandlingene sine.

Bergen, 1.4. 2025

Synnøve Bendixsen

Instituttleder

Vigdis Broch-Due

Ph.d. ansvarlig

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Referanse

2025/2417-mala

Dato

21.03.2025

PhD.- utdanningsmelding 2024 – Institutt for økonomi

Viser til bestilling fra fakultetet av 17.02.2025 hvor instituttene ble bedt om å gi et overordnet svar på fakultetets skisserte punkter i sin PhD-utdanningsmelding. Nedenfor følger institutt for økonomi sitt svar.

Kommenter situasjonen og endringen fra fjoråret og beskriv hvordan instituttet jobber for god gjennomføring

Som det framgår at data har institutt for økonomi gode gjennomføringstall for våre PhD-kandidater, og vi har ingen aktive kandidater uten finansiering. Det er stor bevissthet blant både kandidater og veiledere om at PhD-graden skal gjennomføres på normert tid, og det skjer relativt sjelden at studenter blir vesentlig forsinket og trenger forlengelse.

I 2024 har vi hatt en kandidat som har sluttet, og som vi er usikre på om den aktuelle kandidaten kommer til å fullføre PhD-graden. Grunnen var et eksternt jobbtillbud.

Vi ser derfor ingen grunn til å iverksette tiltak knyttet til gjennomføring for våre kandidater.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved instituttet

Instituttet legger stor vekt på opptakskvalitet til PhD-programmet, og vi søker å selekttere søkere både på karakterer, men også på kvalitet på prosjektskisser. Siden kandidatene per definisjon er tidlig i sin karriere er det umulig å unngå ansettelse som man i ettertid kanskje ikke ville ha gjort på nytt. Dette er en kostnad som man bare må regne med. Instituttet legger stor vekt på å ansette kandidater som passer inn i forskningsprofilen til de enkelte forskningsgruppene.

Instituttet legger stor vekt på å stimulere PhD-studentene til å publisere sine artikler i gode internasjonale tidsskrift. Innen økonomifaget kan publiseringsprosesser ta mange år, og det er dermed ikke veldig mange stipendiater som rekker å få publisert sine arbeider før utløpet av stipendiatperioden, men det finnes også en del svært hederlige unntak. PhD-studenter som fortsetter i academia vil naturligvis holde trykk på publiseringsaktiviteten på arbeidene fra PhD-avhandlingen, mens kandidater som vandrer ut av academia har svakere insentiver til å følge opp dette. Instituttet følger opp ferdige kandidater som ønsker å publisere sine arbeider selv etter å ha forlatt academia, og har ved noen anledninger frikjøpt kandidater fra sine arbeidsgivere i en periode for dette formålet.

Systematisk kvalitetsarbeid

Framdriftsrapportene gjennomgås av instituttleder og ved betydelige avvik, hvilket er ytterst sjeldent, er systemet slik at instituttleder og/eller PhD-ansvarlig vil ta kontakt med kandidatens veiledere for videre oppfølging. Dette har ikke skjedd de siste årene. Instituttet gjennomfører midtveisevaluering for alle kandidater. Kandidatene stiller med minst en veileder, og PhD-ansvarlig og instituttleder deltar. Møtene ledes av PhD-ansvarlig på instituttet, og gjennomføres ved at kandidatene presenterer avhandlingsarbeidet slik det foreligger per dato. Dette gjelder status for avhandlingsarbeidet og opplæringsdelen. Kandidatene får grundig og god faglig tilbakemelding, og vårt inntrykk er at dette er høyt verdsatt og at opplegget vårt med midtveisevaluering fungerer godt.

Instituttleder gjennomfører medarbeidersamtaler med alle PhD-studenter og dette fungerer veldig bra. Vi har p.t. ingen eksterne PhD-kandidater.

Emneporteføljen i opplæringsdelen settes sammen i samarbeid mellom kandidatene og veilederne. Målsettingen er at den enkelte kandidat skal kunne velge kurs som tematisk passer inn i avhandlingsarbeidet og på den måten bidra til kvalitet i PhD utdanningen. Noen ganger har det vist seg å være vanskelig å finne tilstrekkelig med emner som er direkte relevante for tematikken i avhandlingen. Grad av slike vanskeligheter varierer en del avhengig av fagområde og tema. Instituttet har et samarbeid med NHH om opplæringsdelen og som strømlinjeformer PhD-utdanningen vår. Vi vil på et tidspunkt evaluere samarbeidet med NHH når vi har høstet nok erfaringer.

Det er sjeldent at instituttet tilbyr PhD-kurs basert på egne lærekrefter. Fra tid til annen arrangerer instituttet spesialiserte PhD-kurs basert på innleie av internasjonale foredragsholdere på forskningsfronten innenfor de enkelte fagområder. Disse evalueres på samme måte som våre master- og bacheloremner.

Områder som bør styrkes innenfor ph.d.-feltet?

Instituttets store utfordring når det gjelder PhD-programmet er rekruttering. Dette gjelder tilgang på stillinger, og når vi har stillinger tilgjengelig å få gode søkere til stillingene. Vi har de senere årene merket at interessen for å søke på PhD -stipend har vært nedadgående blant våre egne masterstudenter. Vi tror dette har å gjøre med to ting. For det første er arbeidsmarkedet for samfunnsøkonomer med mastergrad relativt godt, og for det andre mistenker vi at studentene tenker at konkurransen om stillinger til å gjøre karriere innenfor akademia, som i seg selv er attraktivt for mange, er relativt tøff blant annet på grunn av internasjonal konkurranse.

Gitt budsjettsituasjonen på fakultetet er vi bekymret dersom dette medfører at det blir færre rekrutteringsstillinger på GB.

Vennlig hilsen

Tommy Staahl Gabrielsen
instituttleder

Marianne Bø Larsen
administrasjonssjef

Elina Troschenko

Dato
19.03.2025

Referanse
2025/2417

Ph.d.-utdanningsmelding 2024 - Institutt for sammenliknende politikk

Vi viser til brev fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet datert 17.02.2025 om ph.d.-utdanningsmeldingen for 2024. Nedenfor følger Institutt for sammenliknende politikk ph.d.-utdanningsmelding for 2024.

Gjennomføring

Instituttet gjennomførte to disputaser i 2024, fem i 2023 og fire i 2022. 72% av kandidatene gjennomfører innen 6 år i perioden 2018-2024. Instituttet skrev ut to kandidater av ph.d. programmet i 2023 og av de som ikke har greid seksårs målet i perioden så er ingen lenger aktive i programmet.

Selv om forsinkelser forekommer, opplever instituttet at gjennomføringen er god og fakultetets statistikk bekrefter en bedring. Det er instituttets inntrykk at de tiltak som ligger i programmet med tanke på oppfølging og milepæler fungerer relativt godt fordi de gjør det mulig å fange opp fare for forsinkelser tidlig og dermed i tide til å sette i gang mulige tiltak. Fremdriftsrapportene i 2024 ga med et unntak ingen signaler om at nåværende kandidater på dette tidspunkt har møtt store utfordringer på gjennomføringssiden, men instituttet er opptatt av å kunne sette i gang tiltak tidlig dersom det oppdages faresignaler. Dette har blitt gjort i 2024 selv om slike tiltak ikke garanterer suksess siden det ofte er kompliserte årsaker til at en kandidat faller litt etter den normale progresjonen.

Instituttet bruker ikke seksårs målet som målsetning, men sikter på å få kandidatene gjennom på normert tid. Særlig tre tiltak, utover de obligatoriske tiltakene som midtveisevaluering er viktige for gjennomføring. 1) Solstrand-seminar for stipendiater to ganger i året. Dette har vært pågående i 17 år og har vært og er en stor suksess som vi ser andre institutt kopierer; 2) Sluttseminar for kandidatene er svært viktig med tanke på å

Postadresse
Universitetet i Bergen
Institutt for sammenliknende politikk
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:
post@uib.no

Organisasjonsnummer
874 789 542

Saksbehandler
Charlotte Lillefjære-Tertnæs
Telefon: 55582431
Mobil:
E-post: Charlotte.Lillefjaere@uib.no

være en sikkerhetsinstans for at kandidatene leverer avhandlinger som blir godkjent; og 3) Aktiv deltakelse i forskergruppene er viktig for faglig oppfølging, oppdatering og dialog.

Instituttet har ingen kandidater som startet i 2019.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved instituttet

Mange av ph.d.-prosjektene er tematisk relatert til UiBs forskningssatsninger, særlig globale samfunnsutfordringer som ulikhet og migrasjon, men også i noen grad klima og energiomstilling. Instituttet har forholdsvis få åpne stipendiatstillinger, de fleste er tilknyttet prosjekter som har fått eksternfinansiering og er dermed nært knyttet til forskningsfelt og satsinger ved instituttet. Dette forsterkes ved at instituttene ser ut til å få færre åpne stipendiatstillinger framover. Dette betyr også at utlysninger er tematisk innsnevret, noe som betyr færre muligheter for unge forskere som søker rekrutteringsstillinger å være faglig nyskapende. Instituttet ønsker at egne stipendiatstillinger i hovedsak skal være åpne for å styrke graden av nyskapende forskning fra de helt yngste. Åpne utlysninger er også det viktigste tiltaket for å fremme kvalitet siden søkermassen ofte er større og av høyere kvalitet enn på tematiske utlysninger.

Ph.d. kandidatene utgjør også en viktig del av forskergruppene ved instituttet gjennom sin aktive deltakelse i disse. Instituttet har også som målsetting av ph.d. kandidater så vel som andre i rekrutteringsstilling skal få være med å sette agendaen i forskergruppene. Videre så er det alltid en ph.d. kandidat som er med å lede forskergruppene, et verv som går på omgang blandt kandidatene.

Ved opptak, enten det gjelder interne stipendiater eller eksterne ph.d.-studenter, vektlegges gode faglige kvalifikasjoner, inkludert metodekompetanse. Dette vurderes som avgjørende for at programmet skal holde faglig nivå og kvalitet. Utover å sikre best mulig kvalitet i rekrutteringen foretas ikke andre strategiske vurderinger ved ansettelse. Ved instituttet følges kvalifikasjonsprinsippet ved ansettelse av stipendiater.

Systematisk kvalitetsarbeid

De årlige framdriftsrapportene gjennomgås av forskerutdanningskoordinatorene og instituttleder. Eventuelle tiltak diskuteres, midtveisevalueringer planlegges og møter avholdes om det rapporteres som ønskelig. Det er ikke ennå avholdt særskilte møter med noen kandidater som følge av framdriftsrapportene i 2024 siden det ikke var meldt inn behov for dette.

Midtveisevaluering planlegges og settes opp av forskerutdanningskoordinatorene, rundt halvveis, eller litt etter halvveis, i løpet. I tillegg til kandidaten, deltar hovedveileder og biveileder, forskerutdanningskoordinatoren og instituttleder/stedfortreder. Ansettelse av en forskningskoordinator i 2022 hjalp på koordineringen av dette arbeidet, men dennes avgang i 2025 gir uten tvil utfordringer i dette arbeidet framover. Kandidaten lager før midtveisseminaret et notat som oppsummerer status, gjenstående arbeid og utfordringer

som måtte være. I tillegg til en diskusjon av det faglige arbeidet, gjennomgås status for opplæringsdelen og eventuelt pliktarbeid. Tentativ dato for sluttseminar og innlevering diskuteres også. Midtveisseminaret tar rundt en time. Det lages en oppsummering etter møtet. I tillegg gir også de halvårlege Solstrand-seminarene god oversikt over fremdriften i prosjektene. Instituttet ønsker å legge til at det anser Solstrandseminaret og sluttseminaret som klart viktigere enn midtveisseminaret med tanke på systematisk kvalitetsarbeid. Midtveisseminaret er likevel viktig for tidlig å fange opp om det er utfordringer i framdriften i ph.d.-arbeidet.

Instituttet legger også ressurser inn i et sluttseminar for kandidatene som gir kandidatene en gjennomlesning og grundige kommentarer fra flere i staben på et fullstendig utkast av avhandlingen.

Medarbeidersamtalene med interne kandidater fungerer godt og var et viktig tiltak i 2023 og 2024. Det ble avholdt medarbeidersamtaler 100% av ph.d.-kandidatene i 2023 og 2024. Instituttet følger normalt opp eksterne kandidater gjennom midtveisseminarer, Solstrand-seminaret og sluttseminaret. To eksterne kandidater disputerte i 2023 og instituttet har pr i dag ingen aktive eksterne kandidater. En utfordring med medarbeidersamtaler er deres konfidensialitet hvilket gjør at de ikke nødvendigvis er egnet for å ta videre ev. problemstillinger som der kommer opp, om ikke kandidaten selv ønsker å ta saken videre.

Opplæringsdelen til ph.d.-kandidatene er i stor grad lagt opp av kandidatene selv i samråd med veileder(e) og faglig ph.d.-koordinator. Instituttet opplever dette som en styrke fordi ph.d.-utdanningen og de ulike ph.d. prosjektene kan være svært spesialiserte. Opplæringsbehovet hos kandidatene kan derfor variere stort. En annen fordel med å ta deler av opplæringsdelen utenfor instituttet og UiB er at ph.d. kurs da kan brukes til å danne nettverk, få internasjonale kontakter og nye idéer. Instituttet oppfordrer kandidater til å ta så mye som mulig av kursdelen utenfor Bergen for tidlig å møte internasjonale kollegaer, danne nettverk og bli utfordret av de beste internasjonalt. Kandidatenes spesialisering skaper riktignok også utfordringer med tanke på å finne relevante teorikurs for den enkelte, men instituttet er aktivt med å dele informasjon om ph.d. emner med kandidatene og opplever at denne utfordringen har blitt redusert betraktelig i etterkant av pandemien.

Stipendiatene har en felles komponent i emnet i vitenskapsteori og felles rammer for hvilken type emner og i hvor stort omfang kandidatene bør ta. Disse rammene sikrer likhet i utdanningen på tvers av kandidater.

I 2023 og i 2024 har instituttet sammen med Institutt for politikk og forvaltning og Sosiologisk institutt organisert et "kappe-seminar" som har vært nyttig for kandidatene på alle tre institutt. Seminaret framstår som et godt eksempel på tverrfaglig samarbeid på ph.d. nivået.

Instituttet arrangerer også årlig et seminar for ph.d. og postdoktorkandidatene om mulighetene som finnes for å søke ekstern finansiering. Møtet fokuserer på NFR, ERC og TMF og er et bidrag for å støtte opp om kvaliteten på ph.d.-programmet særlig med tanke på karrieremuligheter etter endt ph.d. Møtet for 2024 har blitt utsatt til 2025 grunnet usikkerhetene som har oppstått i tilknytning til den økonomiske krisen.

Instituttet organiserte to ph.d. emner i 2024, og skulle ha organisert et tredje emne som ble kansellert pga. sykdom. Dette blir satt opp i 2025. Erfaringene med å gjennomføre ph.d. emner er gode, men instituttet ser at dette blir vanskeligere fremover etter at den administrative ph.d. koordinatoren har skiftet stilling. De to ph.d. emnene hadde 16 deltakere hver.

Innspill til områder som bør styrkes ved ph.d. programmet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

SV-fakultetets vitenskapsteori-emne utgjør 33% av opplæringsdelen for ph.d.-kandidatene. Over flere år opplever instituttet at våre ph.d.-kandidater ikke er fornøyd med emnet og at det anses som lite relevant. Fra instituttets ståsted hersker det ingen tvil om at arbeidet med dette emnet må styrkes, eller at det åpnes opp for at kandidatene kan ta vitenskapsteori-emne ved andre institusjoner som NHH.

Instituttet ønsker derfor en grundig gjennomgang og vurdering av vitenskapsteori-emnet som sammenlikner emnet som tilbys ved SV-fakultetet med andre tilsvarende programmer som f.eks. ved Universitetene i Oslo, Trondheim og gjerne andre nordiske land. En slik gjennomgang og evaluering bør gjennomføres av programmets eksterne programsensor, eller i det minste av noen som er eksterne til SV-fakultetet og Senter for Vitenskapsteori.

Med vennlig hilsen

Leiv Marsteintredet
instituttleder

Charlotte Lillefjære-Tertnæs
administrasjonssjef

Fakultetene

Ph.d.-utdanningsmeldingen 2024 - bestillingsbrev

Som en del av arbeidet med universitetets ph.d.-utdanningsmelding, ber vi om at det utarbeides meldinger for de syv fakultetsvise ph.d.-programmene for 2024. For forankring av ph.d.-programmenes meldinger, bør disse behandles av de respektive programstyrene.

Ph.d.-utdanningsmeldingen bør ikke være lenger enn fire sider. Vi ber om at punktene nedenfor omtales:

- Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak som har blitt gjennomført.
- Nøkkeltall, herunder opptak, gjennomføring («seksårsmålet»), disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall. Beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å bedre noen av disse parameterne. Kommenter særlig dersom det forekommer større endringer i noen av disse parameterne eller om tallene ikke er tilfredsstillende.
- Tabellen med analyse av fem årskull (vedlagt). Analysen tar utgangspunkt i fem kull, 8 til 12 år tilbake, med det formål å få fakultetsvis statistikk over hvilken kategori kandidatene endte opp i: disputert, avbrutt eller fremdeles aktive. Tabellen må ses på som et supplement til nøkkeltallene i punktet over.
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetene. Forhold som kan omtales:
 - graden av nyskapende forskning
 - hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
- Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid. Hovedvekt bør legges på elementer der det har vært særlig utvikling eller aktivitet. Forhold som kan omtales:
 - oppfølging av fremdriftsrapporter
 - midtveisevaluering
 - gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingssamtaler
 - kvalitetssikring av opplæringsdelen, herunder emneevaluering og evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen
 - gjennomføring og oppfølging av programevaluering
 - oppfølging av undersøkelser
- Andre forhold fakultetene ønsker å omtale, for eksempel veilederopplæring.

Ph.d.-utdanningsmeldingene danner et viktig grunnlag for kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB.

Frist for fakultetenes ph.d.-utdanningsmeldinger settes til **30. april 2025**. Ph.d.-utdanningsmeldingen vil bli behandlet i UiB sitt forskningsutvalg før endelig behandling i universitetsstyret.

Med vennlig hilsen

Alette Gilhus Mykkeltvedt
avdelingsdirektør

Yngve Brynjulfsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

- Analyse av kull 8 til 12 år tilbake